

กีฬาชนแพะ

เจือ สุทธิวนิช

พวกเราชาวใต้เป็นคนรักสนุกเป็นนักกีฬาและชอบการพนันคลุกเคล้าไปด้วยพอกหอมปากหอมคอเช่นเดียวกับคนภาคอื่น ความเป็นนักสู้ของชาวใต้ทำให้พวกเราชอบมากในเรื่องของการต่อสู้ สู้อุปากเพื่อท้องของเราเองในเรื่องการทำมาหากิน สู้อุเพื่อความอยู่รอดของชีวิตในเรื่องของการป้องกันตัวเองเมื่อถูกคนอื่นรังแก เจพาะอย่างยิ่งเมื่อถูกหมิ่นถูกหยามน้ำใจ และเรารู้หรือเอาสิ่งอื่นมาสู้กันให้เราดูเพื่อความสนุกสนาน บันเทิง เราชอบความผาดโผน ลึกลึก ตื่นเต้น เร้าใจและเรียกการต่อสู้กันว่า กีฬา

ภาคใต้ของเรามีนักมวยฝีมือดีถึงขั้นได้ครองตำแหน่งแชมป์ชนโลกในประเภทมวยอาชีพ และได้ครองตำแหน่งชนะเลิศ รองชนะเลิศ ได้เหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดงในการแข่งขันกีฬาประเภทสมัครเล่นอยู่มิได้ขาด เรามีทีมฟุตบอลที่เกรียงไกร และมีอะไรต่อมิอะไรอยู่อีกหลายประเภทถ้า

จำแนกโดยการต่อสู้กันด้วยคนตามกติกาที่วางกันไว้

เรานำสัตว์มาจับคู่เข้าต่อสู้กันให้เราดูทำนองเดียวกับการต่อสู้ประเภทต่าง ๆ ของคนด้วยเหมือนกันและก็ยอมรับกันว่าเป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งด้วย การต่อสู้กันด้วยการใช้เสี้ยที่ดังกวว่า ไพเราะกว่า มีจังหวะจะโคน และสงัดเสียงชนหรืออุไถ่นานกว่าชน นกเขา นกกลางเขมรดง นกปรอทแม่พระ ตลอดจนการกรี๊ดป๊ากส่งเสียงออกมา และแม้กระทั่งดักแตน เราแยกให้คำเสียใหม่ว่าเป็นการประกวดทำนองเดียวกับการประกวดรูปร่าง ความสวยงาม ความแข็งแรง ถูกต้องตามลักษณะอุดมทัศน์ของสุนัข ของวัว หรือการประกวดความสามารถในการบินกลับรังเดิมได้ปลอดภัยและรวดเร็วที่สุดของนกพิราบ แม้กระทั่งการวิ่งของม้าหรือควายในระยะห่างไกลที่กำหนด เราเรียกการต่อสู้ประเภทนี้ว่าการแข่งขัน เหล่านี้เป็นต้น แต่เรื่องของแพะนี่เล่า ทำไม่ถึงจัดเข้าอยู่ใน

ประเภทกีฬาเขาไปด้วย

เรื่องของเรื่องก็คงจะต้องตอบว่าเป็นเพราะเราเอาแพะมาต่อสู้กันด้วยกำลังตามประสาแพะต่างฝ่ายต่างมีสิทธิทำให้คู่ต่อสู้บาดเจ็บด้วยประการต่าง ๆ นา ๆ ได้ ถ้าตัวใดพ่ายแพ้ก็ต้องตกเป็นเหยื่อลางในฝูง ตัวใดชนะก็เป็นจำฝูงไปเลย

กีฬาชนแพะนี่ยังไม่สู้จะเป็นที่นิยมแพร่หลายในบึงยี่โถบ้านเราไม่เหมือนในอินโดนีเซียซึ่งเขานิยมกันมาก จนเกือบจะเรียกได้ว่าพอ ๆ กับกีฬาชนวัวของภาคใต้ ซึ่งมีการพนันแทรกเข้าด้วยขนาดมีเดิมพันคู่สำคัญ ๆ เป็นเงินแสนเงินล้าน ยกทีมกันไปชนข้ามจังหวัดก็ยังมี และเป็นข่าวใหญ่ถึงขนาดหนังสือพิมพ์รายวันเอาไปลงข่าวใหญ่ขึ้นหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็มิบ่อย ๆ

สำหรับกรณีกีฬาชนแพะในบ้านเราเท่าที่ผู้เขียนเคยได้ดูมานั้นก็สนุกดีเหมือนกัน ต่างฝ่ายต่างเชียร์แพะของตัวเองเฮฮาสนุกสนานแต่ไม่มีการพนันกัน เพราะเป็นการนำมาชนให้ดูเป็นการสนุก ๆ เท่านั้น หลังจากที่ได้ทำงานกันมาเหน็ดเหนื่อยแทบทั้งวัน

ครั้งนั้นชาวบ้านเขาจัดอันดับให้ผู้เขียนเป็นนุคคลระดับ วีไอพี. กับเขาด้วย เสียด้วยที่ต้องนั่งดูที่ซูดรับแขก (นั่งขัดสมาธิกับพื้นอยู่แถวหน้าในกลุ่มพวกเขา) อย่างนุคคลสำคัญในหมู่บ้านแห่งนั้น จะถูกขึ้นเดินไปดูโน่นดูนี่ตามใจตัวเองก็ไม่ได้มันน่าเกลียด และเผอิญถ่ายรูปอะไรต่ออะไรซึ่งเป็นงานราชการเสียจนฟิล์มหมดไปเสียก่อนไม่

นึกว่าเสร็จงานแล้วชาวบ้านเขาจะ
จัดของสนุก ๆ มาให้ดูขณะนั่งพัก
แถมเลี้ยงข้าวเลี้ยงน้ำเสียอีกด้วย
ที่ที่สะบาย้อย สงขลาเื่องที่
ชาวบ้านเขาจัดงานต้อนรับผู้เขียน
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ในปิ่นนั้นผู้
เขียน “ออกท้องที่” แทบจะ
ตลอดปีในงานจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ
ตามตำบลต่าง ๆ และเผชิญตำบล
นั้นชาวบ้านนับถือศาสนาอิสลาม
ทั้งหมด แต่ที่โชคดีที่เป็นหมู่มุสลิม
ซึ่งพูดภาษาไทยได้ ไม่เหมือน
แถว ๆ นราธิวาส ปัตตานี ซึ่งฟัง
ภาษาไทยได้เข้าใจ แต่ไม่ค่อยยอม
พูดภาษาไทย

ปกติแพะทั้งตัวผู้ตัวเมียเวลา
ต่อสู้กันจะใช้หัวโขกกันมากกว่า
การใช้ปากกัดหรือใช้ตีนถีบตะ
จะมีการใช้เท้าก็เฉพาะกรณีจะ
กระแทกศัตรูหรือต่อสู้ที่มีขนาด
ต่ำกว่าเท่านั้น

การโขกกันที่เข้าใจว่าจะเจ็บ
ที่สุดก็คือตอนที่ต่างฝ่ายต่างยืน
เขย่งเพียงสองขาหลัง ยกตัวขึ้นสูง
เต็มเหยียด ยกขาหน้าขึ้นทำท่า
คล้ายนักมวยขณะยกแขนทั้งสอง
ขึ้นตั้งท่าจะต่อยกัน แต่แพะไม่เอา
ขาหน้าแทนมือ กำหมัดต่อยกัน
เหมือนนักมวย หากแต่โถมตัวลง
มาอย่างแรงพร้อม ๆ กันทั้งคู่แล้ว
เอาหัวโขกกัน และใช้ส่วนโคนเขา
กระแทกกันดังจิกใหญ่ แล้วก็
ใช้พลังกำลังของตัววิดชนซึ่งกัน
และกันดันกันไปรูดกันมาใครแรงดี
กว่าก็รูดคู่ต่อสู้ถอยกรูดไป หรือ
อาจผลัดกันรูดผลัดกันรับตามจึง
หวั่นการต่อสู้แบบแพะ ๆ ตัวไหน
แรงน้อยก็ถูกชนกระเด็นไปหรือถูก

๘๘ รุสมีแล

รูดถอยหลัง แต่ถ้าแรงยังที่อยู่ทั้งคู่
ก็จะย่นกันไปย่นกันมานานมาก
ส่งเสียงหายใจพืดพาด ๆ สักครู่
ใหญ่ ๆ ก็จะผละออกจากกันขึ้นมา
ยืนเขย่งสองขาจนสุดตัวแล้วก็โถม
ลงมาโขกหัวกันอีก ตัวไหนเขาใหญ่
กว่าแข็งแรงกว่าก็ได้เปรียบน้อย

ในการชนกันแบบนี้ ผู้เขียน
รู้สึกว่าคุณที่มีเขี้ยวโค้งไปข้างหลัง
รู้สึกจะไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์ใน
การต่อสู้มากนัก ดู ๆ แล้วรู้สึกจะ
เกะกะไปด้วยซ้ำ คู่ต่อสู้ที่มีเขี้ยวแต่
ใหญ่ไม่ดีไม่ได้ เพราะมีโอกาสใช้
เขาเข้าช่วยดันโถมตัวลงมาเอาหัว
โขกกัน การโขกหัวกันชนกัน
แบบนี้ ตัวที่เขาประหลาดก็หัก
เลือดโขก หรือบางตัวที่ไม่มีเขี้ยว
ก็โขกเลือดเหมือนกันเรียกว่าต่างฝ่าย
ต่างได้เลือดกันละ

เขาของแพะนี้มีอยู่หลายแบบ
คือมีทั้งแบบโค้งงอไปข้างหลังคล้าย
ดาบเขากิ้งหลังตอนโคนเขาแต่
ปลายเขาบิดงอนกลับมาข้างหน้า
บางพวกก็บิดเฉียงกางออกไปคล้าย
ปีกนกเวลาจะโฉบบินลง อย่างเช่นเขา
ของ “เจ้าแ่งชาย” พ่อแพะพันธุ์
ท้อเกอร์เบิร์กของมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ บางพวกก็มีลักษณะ
เขาบิดคล้ายเกลียวสว่านอย่างพันธุ์
Kabul merbhor บางพวกก็โคนใหญ่
ปลายตั้งตรงและแหลม บางพวกก็มี
ขนาดเล็กแต่ยาวและปลายแหลม
อย่างพันธุ์ Chiru และอะไรต่ออะไร
อีกหลายแบบ

วันนั้นผู้เขียนนำทีม
ไปบริการตอนแพะตัวผู้ให้ชาวบ้าน
ตามขั้นตอนของแผนงานปรับปรุง
พันธุ์แพะที่ผู้เขียนเป็นผู้รับผิดชอบ

ทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับงานนี้ คือ
หลังจากประชุมชี้แจงจนพวกชาว
บ้านหมู่บ้านนี้เข้าใจในหลักการ
ของมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว
ก็จะนัดวันชุมนุมแพะตัวผู้กัน
ชาวบ้านคนไหนสมัครเป็นสมาชิก
ของเราก็ต้องเอาแพะพื้นเมืองตัวผู้
มาตอนให้หมดไม่ว่าจะเป็นแพะเล็ก
แพะใหญ่ขนาดไหนต้องจับตอน
ทั้งนั้น เพราะเราจะเอาพ่อพันธุ์
แพะนมพันธุ์แท้ ตัวใหญ่กว่าแพะ
พื้นเมืองตั้งครั้งต่อครั้งมาให้ยืม
ผสมพันธุ์กับแม่แพะพื้นเมืองของ
เขา และจะคอยติดตามมาเยี่ยมเยียน
ให้คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่อง
แพะนี้ทุกกลุ่มอย่างน้อยเดือนละ
ครั้งด้วย

ในวันนั้น ขณะที่พรรคพวก
ผู้ช่วยของผู้เขียนกำลังสาละวนกับ
การตอนแพะตัวอื่น ๆ อยู่ เจ้านแพะ
น้อยวัยรุ่นคู่หนึ่งต่างตัวต่างมาจากต่าง
ถิ่น เมื่อเจอกันเข้าเพราะเจ้าของเขา
ผูกสามไว้ที่เสาเรือนและเชือกมัน
ยาวถึงกันโดยไม่เจตนา เจ้าคู่หนึ่งจะ
ผิดกลืนผิดสีกัน ก็ต้องอัดกันหน่อย

ตามธรรมชาติของวัยรุ่นทั้งหลาย มันโงกกัน ซนกันอย่างรุนแรง หรืออาจจะเรียกว่า “สุดแรงเกิด” ความประสาธน์ของมันเป็นแน่และ ผู้เขียนได้ยินเสียงคิดสังเกตุถึงหัน มาเห็นเข้า แล้วก็เลขวางมือจากการ ตอนแพะ (เราใช้วิธีตอนด้วยคีม เบอร์ดิชโซ่หนีบท่ออสูจิ) ปล่อยให้ ผู้ช่วยของผู้เขียนเขาช่วยกันจัดการ กันตามลำพัง เพราะเราฝึกกันมา คล่องดีแล้วทุกคน รูปแพะกำลังชน กันชูดนี้ผู้เขียนถ่ายไว้หลายรูปทั้งท่า เขย่งขึ้นมายืนสองขาและขณะกำลัง เอาหัวโงกกัน แต่โงกไม่ดี รูป เหล่านั้นไม่ชัดเจนเพราะลิมปรับ หน้ากล้องเปลี่ยนอัตราความเร็วของ ชัตเตอร์ เพิ่งมานึกได้ตอนหลังว่า ผู้เขียนถ่ายแต่รูปนิ่งมาโดยตลอด ครั้นปรับหน้ากล้องให้ได้อัตรา ความเร็วที่พอเหมาะก็บังเอิญฟิล์ม หมดไปอีก

หนุ่ม “สีเงิน” พ่อแพะนมพันธุ์ ซาเนนกับพนักงานเลี้ยงแพะที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทั้งคน และพ่อแพะคู่นี้ตามความเป็นจริง แล้วต่างรักกันชนิดที่เรียกว่าเป็น “เพื่อนซี้” กันเลย และก็ชอบล้อ เล่นกันอยู่เสมอ ตอนที่เจ้าสีเงิน เขย่งยืนจะกระโดดเข้ามาโงก “โส ภณ” ในคอนสายวันหนึ่ง ปกติพอ ให้หญ้าให้น้ำให้อาหารในคอกขัง เดียวเสร็จแล้วและตรวจดูว่าแพะ กินอิ่มดีแล้วเราก็จะปล่อยให้ออกมา วิ่งเล่นออกกำลังกายหรือเล็มกิน หญ้าภายในบริเวณรั้วที่เรากำหนด ไว้ให้ในช่วงปล่อยออกมาให้วิ่งเล่น นี้แหละ เป็นช่วงที่แพะทุกตัวคือ

ดีใจที่สุด แม่จะอยู่ต่างคอกกับตัว เมีย ต่างเพศต่างก็ต้องอยู่ในฝูงของ ตัว เพราะเรากควบคุมการผสมพันธุ์ แม่แพะตัวนั้นต้องผสมกับแม่แพะ ตัวนี้หรือตัวโน้นตามแผนการผสม พันธุ์ของเรา

เจ้าสีเงินกับโสภณชอบเล่น กันมาก แบบชกมวยระหว่างคนกับ แพะ บางครั้งก็มีการกอดกันหลก้ม หกคะเมนกลิ้งกันไปทั้งคู่ก็มี เจ้าสี เงินมีนิสัยชอบเล่นมาก บางวัน โสภณไม่ไปเล่นด้วย บางทีขณะ หอบหญ้าเอาไปใส่รางหญ้าก็จะถูก เจ้าสีเงินย่อง ๆ เข้ามาข้างหลัง โสภณแล้วขวิดกันทำเอาโสภณ หกหลก้มหกหลกไปเลย เข้าใจว่าคง อยากรจะชวนโสภณมาเล่นกัน โสภณกำลังเหนื่อย ๆ คงจะไม่โ หด้วยในวันนั้น ลุกขึ้นมาได้เลย เตะเจ้าสีเงินเสียตุ๊บใหญ่ ผู้เขียน เห็นเข้าพอดีจึงเอ็ดคะโรเอากับ โสภณ วันนั้นผู้เขียนได้ยินแ่ว ๆ ตอนหลังจากที่ดูโสภณไปแล้ว จับ ใจความเอาเองได้ทำนองที่ว่า “ดีละมึงไอ้สีเงิน อยู่กันตามลำพัง เมื่อไรก็จะเตะมึงให้แรงกว่านี้อีก วันนี้ฝากไว้ก่อนเถอะจะกูยิ่ง เหนื่อย ๆ อยู่ด้วย โครบอกมึงว่า วันนี้กูจะเข้าไปเล่นกะมึง... ฯลฯ”

ผู้เขียนเห็นแล้วทำให้อิ่ง คิดถึงทั้งคนและแพะคู่นี้มาก เพราะ ตอนนีโสภณไปส่งสมัครสอบได้ บรรจุตำแหน่งพนักงานเทคนิคฝ่าย ช่างไฟฟ้าของโรงพยาบาลสงขลา นครินทร์ตามที่เรียนจบมา ก่อน หน้านั้นยังหางานอะไรไม่ได้ก็เลย สมัครมาเป็นพนักงานเลี้ยงแพะอยู่ กับผู้เขียนไปพลาง ๆ ก่อน ส่วน

เจ้าสีเงินนั้นได้ส่งไปเป็นพ่อพันธุ์ ประจำโครงการในพระราชดำริที่ ศูนย์พัฒนาการศึกษาพิบูลทอง จนราชีवास นานแล้วตอนนี้ก็อายุ มากไปหน่อย ผู้เขียนไปเยี่ยมมา เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว มันยังจำผู้เขียน ได้เรียกก็เข้ามาหา ยังแข็งแรง เหมือนเดิม ยกเว้นฟันหน้าซึ่งหักไป สองซี่จึงทำให้เล็มกินหญ้าด้วยตัว เองไม่สะดวกนั้น พนักงานเลี้ยง แพะ (ของกรมปศุสัตว์) ที่นั่น บอกว่าตั้งแต่เอามาอยู่ที่พิบูลทองก็ ผสมได้ลูกหลายตัวแล้ว แต่ระยะ หลัง ๆ นี้ไม่ค่อยฟัดไม่ค่อยอยาก ผสมพันธุ์ให้ตัวเมีย ก็คงจะเหมือน คนเรากระมัง ซึ่งเมื่ออายุมาก ๆ เข้าเรื่องอู่หนูเอ๊ะ ๆ ก็คงจะสนใจ น้อยลง

ก็พาสุนัขที่นิยมกันมาก ก็ดูเหมือนจะมีที่มาเลเซียกับที่ อินโดนีเซีย เป็นแบบกีฬาพื้นบ้าน เจ้าของพ่อแพะเอามาชนเล่นกัน สนุก ๆ ในงานเทศกาลพิเศษของ เขา อาบน้ำแต่งตัวให้พ่อแพะของ ตัวเองเสีย สะอาดและโก้หรู มีพวงมาลัยผ้าสีสดดูฉลาด ผูกคอ มาด้วย บางรายก็ถึงขนาดทำอุบะ กระจกเงาคล้องเขาห้อยลง มาประดับหน้าผากแบบวิวาใน ประเพณีของภาคกลางเพื่อประกวด ประชันกันสักครัน

เมื่อหลายปีมาแล้ว ผู้เขียน เคยเห็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ประเภท “แปลก” หรือ “มหัศจรรย์” ฯลฯ ทำนองนี้ ตีพิมพ์เรื่อง กีฬาชนแพะในอินโดนีเซีย เสีย คายที่ผู้เขียนไม่มีหนังสือฉบับนั้น อยู่ติดตัวในขณะที่เขียนเรื่องนี้ จึง

ขอภัยที่ไม่สามารถหารูปถ่าย
จริง ๆ มาให้ได้ดูกัน กรุณาเอา
จากภาพเขียนจากจินตนาการของ
คุณ “ประยูร จรรยาวงษ์” ผู้เป็นทั้ง
อาจารย์และญาติผู้ใหญ่ที่สมเคารพ
นับถือมาก เห็นรูปเหล่านี้แล้วผู้
เขียนเชื่อใจว่าท่านผู้อ่านทุกท่าน
คงจะนึกภาพของกีฬาชนแพะ
ได้ถนัดชัดเจนที่สุด

วิธีทำให้แพะชนกันนั้นเขาใช้
วิธีขั้วขั้วด้วยคามารมณเสียดก่อน
คือเอาแพะตัวเมียที่กำลังเป็นสัด
มาจูงวนเวียนใกล้ ๆ แพะตัวผู้
จะขู่ให้ชนกัน แพะตัวผู้ซึ่งปกติมัก
จะพึดจัดและพร้อมที่จะบริการขึ้น
ทับผสมพันธุ์แก่ตัวเมียอยู่แล้ว ก็จะ
เกิดความสีกอีกเหิมจะพยายามขึ้น
ผสมพันธุ์ให้กับแพะตัวเมียที่เป็น
สัดทันที แต่ในการชนแพะกัน
อย่างนี้ เจ้าของจะไม่ยอมให้พ่อแพะ
ของเขาขึ้นทับตัวเมีย เขาจะจับสาย
เชือกที่ล่ามคอแพะเอาไว้ไว้อย่าง
ไม่ยอมให้มันขึ้นตัวเมียได้เป็นอัน
ขาด เขาจะเพียงล่อให้มันก๊ิกจน
สุดขีดเท่านั้น ฝ่ายคู่ต่อสู้ก็เช่นเดียวกัน
เขาก็จะล่อให้พ่อแพะของเขา
ก๊ิกจนสุดขีดเช่นกัน และก็ไม่ยอม
ให้มันขึ้นทับตัวเมียอย่างเด็ดขาด
ด้วย เขาอ้างว่าจะทำให้มันแพ้แรง
ถ้าในการนัดชนกันครั้งนั้นมีแพะ
ตัวเมียที่เป็นสัดอยู่ตัวเดียวเขาก็จะ
จับฉลากกันว่าจะให้ไปขั้วตัว
ผู้ของใครก่อน นานมาน้อยกันเท่า
หรือจนกว่าเจ้าของจะพอใจที่สุดแต่
จะตกลงกัน ผู้เขียนได้ยืมว่าเจ้าของ
แพะตัวผู้นิยมให้ตัวเมียมากระดุน
แพะของเขาทีหลัง เวลาปล่อย
เข้าชนกับคู่ต่อสู้จะได้มีแรงมากกว่า

“แรง” ในที่นี้ผู้เขียนเข้าใจว่าจะ
เป็นความต้องการทางเพศมากกว่า
เร็วแรงแบบพลกำลัง

เมื่อต่างกระดุนแพะตัวผู้ของ
สองฝ่ายได้เรียบร้อยแล้ว เขาก็จะ
จูงไปกลางลานโดยมีตัวเมียมาขึ้น
คอยอยู่ก่อนแล้ว ทั้งคู่จะวิ่งเข้าหา
ตัวเมียทันทีจนเจ้าของแทบจะวิ่งกัน
ไม่อยู่ ตอนที่แพะคู่ต่อสู้จะ
พุ่งเข้าชนกันอย่างเต็มแรง เรียกว่า
“ศึกหน้านาง” ก็คงจะได้ฝ่ายตัว
เมียนั้นเมื่อตัวผู้มันลงมือพึดกันแล้ว
เขาก็จะดึงตัวเมียออกไปล่ามไว้
ใกล้ ๆ เพื่อคอยเป็นกำลังใจหรือ
กองเชียร์ให้เจ้าแพะหน้ามีดทั้งสอง
ตัวนี้ ตัวโคชนะเขาจึงจะยอมพา
ตัวเมียมาให้สู้กันเป็นรางวัล คิด ๆ
แล้วก็ดูจะคล้าย ๆ กับคนเรา
เหมือนกันไม่น้อย

ในกรณีที่ไม่มีแพะตัวเมียที่
กำลังเป็นสัดมาล่อ ก็ไม่มีปัญหา
อะไรเพราะแพะมีสัญชาตญาณ
ของความต้องการเป็นใหญ่อยู่แล้ว
ถ้าเจอตัวผู้ผู้อื่น ผิดกลืนมาเป็น
ต้อง “จวก” กันเพื่อชิงความเป็น
ใหญ่ หรือจะเป็นจ้าวยุทธจักรแพะ
ตามประสาของมันก็คงได้

การเล่นกีฬาชนแพะนี้ ขณะ
เทียบคู่กับเขาจะยังคงผูกเชือกล่าม
คอเอาไว้อยู่ พอได้เวลาจะลงมือ
สู้กันเขาก็จะปลดเชือกออกจากคอ
เพื่อให้แพะมันคล่องตัวชนกันโยก
กันได้โดยอิสระ ฝ่ายคนดูก็เชียร์
แพะฝ่ายของตัว แพะใครทำคู่ต่อสู้
ได้ก็จะเฮฮากอกอกใจไม่ผิดอะไรกับ
แฟนมวยคนทั้งหลาย บางคนก็มี
การตะโกนเชียร์บอกแพะของฝ่าย
ตัวไปด้วยเหมือนกัน แต่ผู้เขียน

ฟังไม่ออกเพราะพวกนี้เวลาเขาพูด
กันเองเขาพูดภาษาชาวบ้าน
เอวาก็คงทำนองเดียวกับเชียร์
มวยของนักมวยนั้นแหละ อาจมี
การเปลือยอกอกอกเข้าเชียร์ตามไป
ด้วยก็เป็นได้ ท่านผู้อ่านลองนึก
ภาพเอาเองก็แล้วกัน

การชนแพะนี้มีที่น่าสังสาร
ก็คือ เมื่อห้าพันกันจนรู้แพ้รู้ชนะ
กันแล้ว หากเจ้าตัวแพะนี้ไม่ชนก็
จะล้มนอนยอมให้ตัวชนะกระทุ้ง
เอาทั้งชีวิตทั้งยืน โขกกระทุ้งเอา
ตามใจชอบ ก็เป็นเรื่องที่เจ้าของจะ
ต้องห้ามปรามแยกคู่ของเขา ม่ายจัน
เจ้าตัวแพะก็มีหวังฆ่าในตาย ส่วนตัว
ที่ชนะนั้นก็คงจะยังคงคิกอยู่ทั้ง ๆ
ที่บางตัวก็เหนื่อยแทบขาดใจอยู่
เหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้โก้งค้อขึ้น
โอ๊กโอ๊กโอ๊ก แบบโคตัวที่ตีชนะ
คู่ต่อสู้และก็ไม่ได้อึ้งเสียงร้อง
แพะ แพะ ในฐานะที่เป็นแพะ
ผู้ชนะเช่นกัน

นอกจากแพะแล้ว ชาวใต้
เรายังจับเอาและมาชนกันเป็นกีฬา
พื้นบ้านที่สนุกสนามอีกอย่างหนึ่ง
ด้วย กีฬาชนแพะและกีฬาชนและ
ที่เล่นกันในภาคใต้เป็นการเล่น
ตามชนิด คือ แพะชนกับแพะ
ส่วนและกีชนกับและ ยังไม่มีผู้ใด
จับเอาแพะมาชนและเป็นกีฬาให้ดู
กันสนุก ๆ ผู้เขียนเข้าใจว่าอันเอา
สัตว์เดี่ยวเอื่องขนาดเล็กต่างชนิด
คู่กัน คือแพะกับและมาชนกันจริง ๆ
ก็คงจะไม่ใช่วิวเรื่องสนุกแน่ ๆ เพราะ
คำว่า “จับแพะชนและ” ก็บ่งบอก
ความหมายของความหลุมพรางนัว
นวลเนียนกันอยู่แล้ว ผู้เขียนขอเล่า

เรื่องที่เราคิดว่าจะสนุกมาสู่กันอ่าน
ดีกว่า

กีฬาชนแกะนี้โดยปกติแล้ว
คนชอบดูกันมาก ถ้าพูดกันตาม
ประสา “เขียนมวย” ก็คงต้องว่า
เพราะมัน “ชด” กันดูเคียดเคี้ยว
อรรถถึงใจ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือมัน
ชวนกันอย่างชนิด “มันหยดตั้ง”
ทำนองนี้แหละ การที่ไม่ค่อยมีใคร
จัดกีฬาชนแกะขึ้นมาดูกันได้
บ่อย ๆ ในภาคใต้ของไทยเรานั้น
ก็คงจะเนื่องด้วยเหตุผลหลายประ
การ แต่คราใดที่มีผู้จัดกีฬาชนแกะ
ขึ้น จะเป็นที่ไหนหรือเมื่อไหร่ก็มัก
จะมีผู้ไปชมกันอย่างล้นหลามเสมอ

ในปัจจุบันนี้ เราอาจโชคดี
ได้ชมกีฬาชนแกะกันบ้างเป็น
ครั้งคราวตามบ่อนหรือสนามชนวัว
ในลักษณะ “มวยแถม” ซึ่งมักเล่น
วัวชนก็ยังชอบมาก เป็นการสนุก
สนานที่ถูกใจแฟนวัวชนเช่นกัน
แต่ทางสนามวัวชนก็ไม่อาจจะจัด
“มวยแถม” นี้มาให้ชมได้บ่อย ๆ
นี่ย่าหาแกะชนตัวดี ๆ ได้ยาก
เพราะการเลี้ยงแกะในสมัยนี้เป็นไป
อย่างปล่อยปละละเลยกันมาก
ผู้เลี้ยงแกะในปัจจุบันล้วนแต่เป็น
มุสลิมเสียส่วนใหญ่ และเลี้ยงกันไว้
เพียงราวละ ๓-๔ ตัว ในหมู่บ้าน
หนึ่ง ๆ ก็เลี้ยงกันเพียงไม่กี่ราย
เพื่อเอาไว้เชือดทำบุญเป็นสัตว์
กุรบานหรือในการทำบุญอาถรรพ์
สำหรับผู้ที่มิฐานะค่อนข้างดี
การเลี้ยงแกะในสมัยนี้นับว่าค่อนข้าง
น้อยกว่าสมัยก่อน ๆ เป็นอัน
มาก ผู้เขียนได้ข้อมูลสถิติเปรียบ
เทียบจำนวนแกะและในภาคใต้ของ
เราตามหลักฐานของสำนักงานสถิติ

แห่งชาติว่า มียอดรวมเป็นอัตรา
ระหว่างแพะต่อแกะได้เจ็ดต่อหนึ่ง
หรืออีกนัยหนึ่งก็คือภาคใต้ของเรามี
แพะมากกว่าแกะเจ็ดเท่า

ความสนุกสนามดินแดนรั
ใจในกีฬาชนแกะยังคงอยู่ในความ
ทรงจำของผู้สูงอายุทั่วไปในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ตอนล่างเช่น
นราธิวาส ปัตตานี ฯลฯ และก็เป็น
ที่รู้จักกันด้วยว่า แหล่งแกะชน
พันธุ์ดีของทางใต้เรามีอยู่เพียง
สามแหล่งเท่านั้น ไครอยากได้
ตัวดี ๆ ก็ต้องไปที่บ้านกรือเซะ
หรือไม่กี่ต้องที่ปาลัสและบ้านนา
เกลือจังหวัดปัตตานี พันจากสาม
แหล่งนี้ไปแล้วก็ต้องไปหาเอาเองที่
โน้น...รัฐกะลันตัน มาเลย์เซีย
แกะที่อื่น ๆ นั้นนะสู้ไม่ได้
เข้าชนกันที่สองทีก็แพ้เขาแล้ว

เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๕๒๘
นี้เอง ผู้เขียนมีโอกาสได้พบท่าน
ผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง เป็นนักธุรกิจคน
สำคัญของจังหวัดนราธิวาส ท่านได้
กรุณาเล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนเริ่ม
จัดงานเกษตร “วันสองกึ่ง” ครั้ง
แรกนั้น ตัวท่านเองและกรรมการ
จัดงานคนอื่น ๆ ด้วยได้ช่วยกัน
เสนอทางจังหวัดให้จัด “กีฬาชน
แกะ” ถวายให้สมเด็จพระเทพฯ
ได้ทอดพระเนตรในวันเปิดงาน
และทางจังหวัดก็เห็นชอบบรรจุ
รายการ “กีฬาชนแกะ” เข้าใน
หมายกำหนดการวันเปิดงานตามข้อ
เสนอ

ในวันงาน ทุกสิ่งทุกอย่าง
เรียบร้อยสมความหวังตั้งใจของ
ทุก ๆ คนคือ มีทั้งการประกวด
ลองกึ่งกับผลิตผลเกษตรชนิด

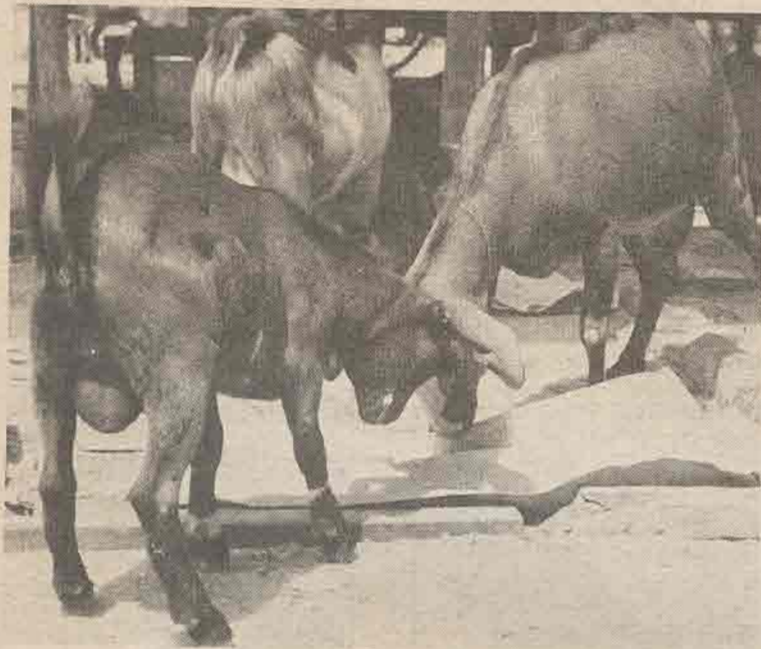
ต่าง ๆ การแสดงนิทรรศการของ
ทุกหน่วยราชการในจังหวัดนรา-
ธิวาสกับจังหวัดใกล้เคียงตลอดจน
การแสดงสินค้าเกษตรของเอกชน
รวมทั้งการนำผลิตผลเกษตรและ
อื่น ๆ มาขายด้วยราคาถูก การ
แสดงดนตรีของหน่วยทหาร ตำรวจ
หน่วย ปจว.อส. และอะไรต่อมิอะไร
อีกมากมาย ผู้คนก็มาเที่ยวชมงาน
และเตรียมมาเข้าเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ กันอย่างล้น
หลาม และที่จะลืมมิได้ก็คือฝ่าย
จัดการแข่งขัน “กีฬาชนแกะ”
ซึ่งได้จัดเตรียมงานกันอย่างพร้อม
พร้อม ตามประวัติที่เล่าสู่กันฟัง
ต่อ ๆ มานั้น ระบุว่าได้มีพวกชาว
บ้านชาวเมืองนราพากันมาล้อม
ล้อมบริเวณเชือกกันอาณาเขต
“สนามชนแกะชั่วคราว” ครั้งนั้น
มากมาย ยิ่งพวกผู้ชายด้วยแล้ว
ยิ่งตึกคักหมยมันปั่นมือเตรียมจะ
สนุกเฮฮากันให้เต็มที่เพราะรู้ดี
อยู่แล้วว่า กีฬาชนแกะนั้น “มัน”
เพียงใด

เมื่อรับเสด็จและนำเสด็จ
พระราชดำเนินทอดพระเนตรนิ-
ทรรศการต่าง ๆ ตลอดจนบรรดา
ลองกึ่งและผลิตผลเกษตรอีก
มากมายที่นำมาประกวดประชันกัน
เสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านผู้ว่าราชการ
จังหวัดและคณะกรรมการจัดงาน
อื่น ๆ ก็กราบบังคมทูลอันเชิญ
เสด็จทอดพระเนตรกีฬาชนแกะ
ที่ได้เตรียมไว้พร้อมแล้ว

ครั้นเมื่อนาทีระทึกใจมาถึง
คณะกรรมการฝ่ายกีฬาชนแกะก็
จัดการเปิดตัวนำแกะชนตัวเก่ง
จึงเข้ามาถวายตัวให้สมเด็จพระเทพฯ

ทั้งคู่จะรีเข้าหาตัวเมียทันทีจนเจ้าของแทบจะรั้งกัน ไม่อยู่
ตอนนี้แหละที่แพะคู่ต่อสู้จะพุ่งเข้าชนกันอย่างเต็มแรง
เรียกว่า "ศึกหน้าาง"

ได้ทอดพระเนตรอย่างใกล้ชิด
ท่ามกลางสายตาของเหล่าพสกนิกร
หลายร้อยหลายพันคนที่ข้อมองมา
อย่างใจจดใจจ่อ เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่
ทั้งสองฝ่ายก็จูงแกะของฝ่ายตนเข้า
ประจำที่เพื่อรออันติสัญญาณจาก
ผู้อำนวยความสะดวกซึ่งก็พาชนแกะ
ในครั้งนั้น เจ้าแกะชนทั้งคู่ต่าง
กึกกักพืดเต็มที่ กระเห็นกระหือ
ที่จะวิ่งไล่กัน เพื่อพิสูจน์พลังและ
ชั้นเชิงชนของมันทั้งคู่ออกมา

ขณะที่มันวิ่งกระโจนเข้าไปใส่
กัน คนดูต่างก็ส่งเสียงเชียร์กัน
ลั่นสนามจนกระทั่งทั้งคู่ได้ปะทะ
กันอย่างเต็มแรงดังซึกใหญ่ เสียง
คนดูเฮดังลั่นด้วยความพึงพอใจ
ก็คงจะทำนองเดียวกันแพะมวย
ไทยทั้งหลายกระมัง ไม่ว่าจะเป็
นแพะที่เข้าไปดูในสนามมวยจริง ๆ

หรือประดาแพะมวยตุ๊กตุ้มเล็กที่
จับจ้องจอโทรทัศน์อยู่ทางบ้าน
ซึ่งมักจะส่งเสียงเฮพร้อม ๆ กัน
โดยมิได้นัดหมายในทุกครั้งที่ได้เห็น
นักมวยใช้หมัด ไข่เท้า หรือเข้า
ศอก กระหน้าเข้าใส่คู่ต่อสู้ มีหน้า
ซ้าคนดูบางคนยังถึงกับผลอตัวยก
มือ ยกเท้า เข้า ศอก เหวี่ยง
ตามออกไปด้วย

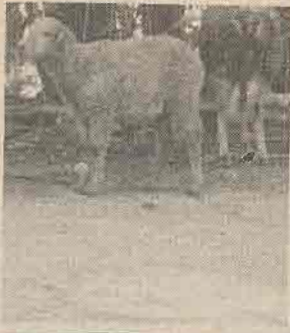
แต่แล้วชาวเมืองนราฯ ใน
วันนั้นก็ต้องตกตลิ่ง นิ่งอั้น และ
เสียดายความสนุกสนานเผ็ดมัน
ซึ่งเพิ่งจะเริ่มต้นเป็นอันมาก เนื่อง
จากสมเด็จพระเทพฯ พอได้ทอด
พระเนตรแกะวิ่งเข้าชนกันรอบสอง
เท่านั้นก็ถึงกับทรงรับสั่ง "พอแล้ว
...พอแล้ว" ด้วยความตกพระทัย
และสงสาร คงจะเป็นเพราะเจ้าแกะ
คู่ชนมันวิ่งเข้าชนกันอย่างเอาเป็น

เอาตาย ชนกันหนักมาก ชนกัน
จริง ๆ อย่างไม่หวั่นเกรงคู่ต่อสู้
ถ้าเปรียบกับการชกมวยก็คงเทียบ
ได้กับคู่ที่มีการชกกันอย่างดุเดือด
สมศักดิ์ศรี

เรื่องเล่าสืบเนื่องกันมาว่า
พวกชาวบ้าน ชาวเมืองนราฯ พวกกัน
เจียบกริบเป็นปืดทึง และท่าน
ผู้หลักผู้ใหญ่ในจังหวัดก็อึ้งอั้น
เพราะนึกไปไม่ถึง ลืมคาดคิดไปถึง
น้ำพระทัยอันเปี่ยมไปด้วยความ
เมตตา ปราณิ อ่อนโยน ละมุนละไม
ของสมเด็จพระเทพฯ ผู้ทรงเป็น
มิ่งขวัญของพวกเราชาวไทยเฉพาะ
อย่างยิ่ง ชาวเมืองนราฯ อีกพระองค์
หนึ่งเมื่อได้สดิท่านผู้ว่าราชการ
จังหวัดก็ถึงกับรีบสั่งระงับการชน
แกะคู่ชนนั้นเป็นการด่วน

ส่วนเจ้าแกะคู่ต่อสู้ที่กำลัง
มันเขี้ยวพืดกันนัวอยู่ กำลังชนกัน
อย่างชนิดหันเหแลกเรียกว่าใครดี
ใครอยู่ก็คงจะได้กระมังจึงไม่ยอม
หยุดเลิกกรากันโดยง่าย ร้อนถึง
เจ้าหน้าที่และเจ้าของแกะชนคู่ชน
ต้องซุกมุนไล่คว่าเชือกสามมาแยก
คู่ต่อสู้กันเสียหล่มหลอกไปตามๆ
กัน เป็นอันว่าคู่ชนนั้นยังไม่ได้ชนกัน
ให้ถึงขั้นรู้แพ้รู้ชนะกัน ไปข้างหนึ่ง
ก็ต้องถูกแยกออก แล้ววันนั้นก็
เลยพลอยงดการชนแกะไปหมด
ทุกคู่ และตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงทุกวันนี้
ก็ไม่มีกีฬาชนแกะถวายให้ทอด
พระเนตรในงานวันลองก้องประจำ
ปีของจังหวัดนราธิวาส คงมีแต่งาน
ประกวดลองก้องกับผลิตภัณฑ์
ชนิดต่าง ๆ และงานนิทรรศการ
ของทุกส่วนราชการของจังหวัด
นราฯ กับของจังหวัดใกล้เคียง

เขาชนแกะกันอย่างไร?

การชนแกะเป็นที่พาพื้นบ้านของพี่น้องชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้เช่น ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส สมัยก่อน พ.ศ. ๒๕๒๕ มีผู้รักสนุกนิยมเอาเขชนกันเล่นสนุก ๆ อยู่เสมอ เขานิยมกันมากทั้งในชนบทและในเมือง หรือในตัวจังหวัด เช่น ที่นราธิวาส ก็มีผู้รักสนุกรุ่นพ่อหรือรุ่นอายุ ๔๐-๕๐ ปีขึ้นไปในขณะนี้ นิยมเอามาชนกันบ่อย ๆ ในวันที่มีการรื่นเริงเนื่องในเทศกาลประจำปี เช่น วันฮารีรายอ (ขึ้นปีใหม่) และวันตรุษคิลฟีตริ (วันสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน) หรือแม้แต่ในวันอื่น ๆ บางวันที่ว่างงาน และกลุ่มผู้รักสนุกในกีฬาประเภทนี้ตกลงนัดหมายกันเอง

เล่ากันว่า วันใดที่มีการเล่นเขชนแกะกันที่จังหวัดนราธิวาสนั้น เขานิยมเอาเขไปชนกันเล่นที่บริเวณลานกว้างริมแม่น้ำนรา ซึ่งขณะนี้ทางจังหวัดได้ปลูกสร้างปราสาทเอาไว้เป็นที่ประทับสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีและพระบรมวงศานุวงศ์ทั้งปวงเพื่อทอดพระเนตรการแข่งเรือกอดและประจำปี

ก็ไม่ต้องการประกาศโฆษณากันมากมายอะไร ไม่ถึงขนาดต้องมีรถโฆษณาแบบของโรงภาพยนตร์หรือการโฆษณามวยนัดสำคัญเพราะไม่มีการเล่นเดิมพันพนันกันต่อเป็นเงินทองกัน เพียงแต่นึกสนุกและมีเวลาว่างตรงกันในช่วงจังหวะหลังฤดูที่ต้องทำงานหนัก บรรดาเจ้าของแกะซึ่งต่างก็เป็นเพื่อนสนิทมิตรสหายกันนั้น แผลต่างก็นัดวันเวลาเหมาะ ๆ แล้วต่างคนต่างก็จองแกะของตัวเองไปยั้งที่นัดพบ เปรียบคู่กันวันนั้น แล้วก็ชนกันวันนั้นเลย ใครมีตัวเดียวก็ลงไปตัวเดียว ใครมีหลายตัวก็ชวนพรรคพวกมาช่วยชกกันไป และที่ระหว่างนี่เองที่พอมือคนเห็นการชกแกะไปยั้งที่นัดพบก็มักจะบอกต่อ ๆ กันไป รหัสที่เขารู้ ๆ กันอยู่ก็คือการดูที่ตัวแกะ ถ้าแกะที่ถูกชกไปนั้นเป็นแกะที่เจ้าของเขาแต่งชุด “ออกศึก” ให้ก็เป็นอันรู้กัน แต่ถ้าไม่ใช่เอาแกะไปเล่นชนกัน เจ้าของก็จะไม่แต่งตัวให้ เรื่องการแต่งหรือการเตรียมตัวแกะชนนี้ ผู้เขียนจะขยายความเพิ่มเติมอีกในตอนหลังผู้เขียนชอบบันทึกเกร็ดคำบอกเล่าเกี่ยวกับกระบวนการแพร่ขยายข่าวการนัดชนแกะของชาวนราฯ รุ่นอาวุโสไว้เสียก่อนสักเล็กน้อยว่า

นักโฆษณาประชาสัมพันธ์งานชนแกะของแต่ละครั้ง เพราะเขาจะเที่ยวป่าวประกาศไปทั่วเมือง คือเที่ยวปั่นสามล้อคู่ชีพของตัวบึ่งไปหาผู้ที่รู้จักมักคุ้นตามที่ต่าง ๆ เพื่อบอกข่าวการนัดชนแกะกัน คนไหนอยากดูก็มักจะว่าจ้างให้สารภีสามล้อ

กันนั้นพาไปส่ง ปฏิบัติการนี้มักจะ เป็นไปอย่างฉับพลันทันที คนไหนนั้นพาไปส่ง ปฏิบัติการนี้มักจะเป็นไปอย่างฉับพลันทันที คนไหนใจร้อนคอยสามล้อกลับมารับไม่ไหวก็ลงทุนเดินกันไปพลาง พวกสามล้อเมื่อได้ผู้โดยสารแล้วก็พากันรีบปั่นสามล้อพามาส่งที่สนามชนแกะ เร่งปั่นไปอย่างรวดเร็วขณะเดียวกันก็คิดกระดิ่ง กิ่ง กิ่ง ๆ ไปด้วย พบใครก็ตะโกนบอกกันไปเป็นที่กรั่นแกรง ส่งผู้โดยสารคนนี้แล้วก็รีบกลับไปรับผู้โดยสารคนอื่น ๆ อีก เรียกว่าวันนั้นเป็นวันเงินวันทอง หากเงินได้คล่องหน่อย สมัยนั้นรถมอเตอร์ไซด์คู่ปั่นเพิ่งจะเริ่มเข้าสู่ตลาดเมืองไทย รถสามล้อเครื่องยังไม่มี ยิ่งรถตุ๊กตุ๊กสี่ล้อสองแถวด้วยซึ่งเรียกได้ว่ายังไม่เกิดด้วยซ้ำ ขนาดรถมอเตอร์ไซด์ก็ยังมีราคาแพงหูฉี่ สามล้อพลังคนซึ่งจึงมีบทบาทค่อนข้างสำคัญมากยิ่งในต่างจังหวัด สมัยนั้น พวกที่ยังมีเรี่ยวแรงดีและขยันก็ได้เงินเข้ากระเป๋าดังไป ส่วนพวกที่ขยันน้อยก็วิ่งรับผู้โดยสารเพียงแค่ว่าเที่ยวสองเที่ยวพอเป็นค่ากับข้าวประจำวันหรือวิ่งรถเพียงแค่ป้องกัน “แม่ไอ้ไข่มุกมันปั่น” ได้แล้วก็จอดรถกันเป็นแถวเข้าร่วมวงดูการชนแกะเฮฮาสนุกไปด้วย เพราะยังมีจังหวะหาเงินได้อีก อย่างน้อยก็หนึ่งเที่ยวตอนเลิกชนแกะ ก็รับคนดูกลับบ้านขึ้นไปคุยกับผู้โดยสารไปถึงเรื่องชนแกะซึ่งต่างก็มาด้วยกันหยก ๆ นั่นแหละวิพากษ์วิจารณ์กันสนุกสนาน

ครั้นทรง

ที่ว่าสนุกนั้นก็เพราะแคะมันต่างตัวต่างวิ่งเข้าหากันโดยก้มหัวลงต่ำเอาส่วนโหนกเขาพุ่งเข้าใส่คู่ต่อสู้อย่างสุดแรงเกิด ต่างตัวต่างก็วิ่งเข้าใส่กันอย่างชนิดสุดฝีตีนแคะ ดังนั้นเมื่อปะทะกันเข้าจึงเกิดเสียง “ฉีก!” ดังสนั่น ตัวโหนแรงไม่ดีหรือคออ่อนก็อาจถึงขั้นคอหักทรุดลงทันทาคเห็น แต่ถ้าเป็นคู่ที่แรงดีด้วยกันทั้งคู่ก็จะเพียงแคะขนน้อยตามแรงที่โถมกระแทกแล้วต่างก็จะยืนกันอย่างรุนแรงยืนกันไปยืนกันมา ก็ตอนนี้แหละที่แคะขนชั้นดีต่างจะใช้ชั้นเชิงแคะของมันชีวิต กระแทก หรือจัดกันอย่างเอาเป็นเอาตาย

บางจังหวะ ถ้าได้เข้าง่ามเขากันละก็ เจ้าประคุณเอ๊ย มันจะเล่นลูกบิดลูกเหวี่ยง ลูกเสยหรือลูกไม้กลมเม็ดเด็ดพรายกันจนคออ่อนคอพับไปข้างหนึ่ง แต่ถ้าแรงดีและเชิงดีด้วยกันทั้งคู่ก็กินกันไม่ลงเหมือนกัน

หากไม่ได้เข้าง่ามเขาซึ่งกันและกัน มันก็จะเล่นลูกขวิดลูกดันกันสุดแรงเกิดอยู่สักพักใหญ่ ๆ หากยังไม่มิดตัวใดเปลี่ยงพล้ำแก่กัน มันก็จะถอย ๆ ต่างตัวต่างถอยหลังไปช้า ๆ ตาจ้องกันเขม็งคล้ายจะระมัดระวังลูชิงดูจังหวะกันด้วย

มันจะถอยห่างจากกันทีละน้อย ๆ ได้ระยะประมาณ ๔-๕ เมตร บางคู่ก็โกล้หรือห่างกว่านี้เอาเนไม่ถอยได้ แล้วก็จะวิ่งเข้าใส่กันอีก จังหวะที่มันวิ่งเข้าใส่กันนี้ก็ขึ้นอยู่กับชั้นเชิงแคะของมันนั่นแหละ เพราะมันคอยจ้องกัน

72 รุสมีแด

อยู่แล้ว ขณะถอยหลังเอาเชิงกันระยะที่มันพุ่งตัวเข้าใส่กันจึงไม่ค่อยแน่ บางตัวถอยออกมาเสียไกล บางตัวก็ถอยมาเพียงก้าวสองก้าวแล้วก็พุ่งเข้าไป หากตัวใดไม่คอยระมัดระวัง มัวแต่ถอย ๆ ๆ ไปอยู่นั่นก็จะดิ่งหลักไม่ทันตัวที่ได้เชิงรีบวิ่งเข้าใส่ก่อน แต่ถ้าทั้งคู่ต่างถอยไม่ลวบโอกาสจังหวะที่ฝ่ายตรงกันข้ามผลอวิ่งเข้าใส่ก่อน ระยะถอยห่างจากกันก็จะห่างพอเหมาะให้ต่างตัวต่างมีระยะวิ่งเข้าชนกันได้ อย่างพอเหมาะ กับฝีตีนของตัวทำนองเดียวกับนักฟุตบอล เวลาได้เตะลูกโทษหรือเตะมุมสนามจะต้องถอยหลังออกมาเสียก่อนสัก ๔-๕ ก้าว จึงจะได้จังหวะพอเหมาะให้เตะได้เต็มแรง

ก็น่าชมเชยแคะมันอยู่ไม่น้อยตรงที่มันไม่เล่นแบบมีเล่ห์เหลี่ยมหรือลอบขวิดแบบหมาลอบกัด มันจวกกันซึ่ง ๆ หน้าแบบลูกผู้ชาย ใครดีใครอยู่แบบนักมวยตอนถึงจังหวะแลกหมัดเข้าชดกันอย่างไม่ต้องนึกถึงหน้าอินทร์หน้าพรหม เมื่อน้ำของคู่ต่อสู้ไม่เหมือนหน้าพ่อหน้าแม่ของเราแล้วก็ไม่จำเป็นอะไรที่จะต้องใจอ่อนในขณะที่ต่อสู้กันอย่างนักกีฬา

เชิงชนของแคะมันก็มีไม่ย่อยอยู่เหมือนกันขณะถอยเพราะในการชนแคะนี้ ไม่มีกรรมการประจำคู่ต่อสู้ขณะสู้กันเหมือนบนเวทีมวยจะได้คอยสั่งแยกคู่เมื่อเห็นนักมวยเข้ากอดรัดพิดเหวี่ยงกันนานไปหน่อยหรือเกาะเชือก และคอยสั่งชกกรณีมวยที่เอาแต่ตั้งท่ารำไรอยู่ ทั้งนี้เพราะเจ้าแคะเชิงดีบางตัว

มันไม่ยอมถอยด้วยเมื่ออีกฝ่ายถอยเพราะสำคัญคิดว่าเจ้าคู่ต่อสู้ถอยด้วยเหมือนกันเพื่อต่างฝ่ายจะได้วิ่งเข้าใส่กันใหม่อีกให้สะใจ กรณีเช่นนี้แหละที่เจ้าตัวถอยก่อนมักจะตกที่นั่งลำบาก ถูกรุนถอยรันไปไม่เป็นกระบวน ดีไม่ดีก็อาจถึงกับหกล้มกันกระแทกดินไป และถ้าเจอเข้า มันก็มีหวังอ่วมมรทัยเพราะเจ้าคู่ต่อสู้มันได้เปรียบแล้วก็จะกระหน่ำขวิดเอากระแทกเอาตามจุดอ่อนต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งที่ขอดอกกับชายโครงก็มีหวังแน่นอน ร้อง เบ๊ะ เบ๊ะ เป็นแพะไปเท่านั้น

เขาแคะก็เป็นจุดอ่อนในตัวของคู่ต่อสู้ด้วย เพราะบางตัวเขาเปราะ โคนเข้าฉีกสองฉีกก็เอาหักเลือดไหล หากเจอเข้ารูปนี้ก็ล่องจุ่นไปอย่างไม่ทันจะออกกรส เขาของแคะเป็นเขาประเภทเขากวางและเป็นเขาเดี่ยวไม่งอกแตกกิ่งแตกแขนงแบบเขากวาง ซึ่งเป็นเขาประเภทเขาคัน สัตว์ที่เกี่ยวเนื่องประเภทกวางผลัดเขาทุกปี ปีละครั้ง และทุกครั้งที่ผลัดเขา เขาใหม่ที่งอกขึ้นแทนจะมีขนาดใหญ่ขึ้นและแตกกิ่งมากขึ้น ส่วนแพะ แคะ วัวควายพวกนี้ไม่มีการผลัดเขาประจำปี มีแต่งอกใหญ่ขึ้นและยาวขึ้นทำนองเดียวกับเล็บของคนเรา เขาแคะส่วนมากจะโค้งกลับหลัง แคะฝรั่งหลายพันธุ์มีเขาม้วนงอกกลับขึ้นมา ส่วนแคะพื้นเมืองของบ้านเราทางภาคใต้ ส่วนมากมักเป็นเขาโค้งกลับหลังแต่ก็ไม่ยาวมากหรือม้วนกลับมากนัก นอกจากตัวที่มีอายุมาก

การเตรียมตัวแกะชน

เรื่องของกีฬาชนแกะในปักยี่ได้บ้านเรา ยังมีผู้จะพิถีพิถันพิศข้อมเตรียมตัวแกะที่จะเข้าชนกันมากนัก ไม่มีการเตรียมตัวให้ "ลงที" เหมือนอย่างวัวชนต่างถิ่น หมายถึงการนำเอาแกะชนต่างถิ่นและออกกำลังพิศข้อมให้คุ้นกับสถานที่และสนามที่จะเข้ากับคู่ต่อสู้ล่วงหน้าเป็นเวลาแรมเดือน และก็ด้วยเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือกีฬาชนแกะมิได้เป็นกีฬาที่มีเดิมพันหรือเล่นการพนันกันอย่างหน้าดำหน้าแดงเหมือนวัวชน การเลี้ยงดูจึงไม่ถึงกับต้องกางมุ้งหรือทำมุ้งลวดที่คอกเพื่อป้องกันยุงหรือลิ้น ไร มิให้มาได้ดอม ไม่มีการป้อนหญ้า ไม่ต้องคัมข้าวต้มให้กินหรือป้อนไข่ไก่ (นักเลี้ยงวัวชนบางรายปรนวิ้วของเขาถึงขนาดให้

เบียร์ดำผสมไข่ไก่บำรุง โดยกรอกให้วัวกินทุกวัน ตลอดระยะเวลา "เก็บตัว" ก่อนถึงวันชน)

การเตรียมตัวแกะก่อนวันชนเท่าที่ทราบก็คงเป็นเพียงตัวแกะ จะได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษเพียงแคกรูจูงไปผูกล่ามในที่ที่มีหญ้าอุดมสมบูรณ์ หรืออย่างโชคดีก็คงเพียงแค่ได้กิน "หญ้าตัด" บ้างเท่านั้น คือหมายถึงเจ้าของไปเที่ยวเกี่ยวหญ้าดี ๆ มาให้กินที่คอก

ส่วนการออกกำลังพิศข้อมก็ไม่มีใครพิถีพิถันถึงขนาดจูงไปวิ่งหรือเดินออกกำลังตอนเช้ามีดแบบวัวชน อย่างมากก็เพียงตัดขนให้สั้นเกรียนก่อนวันชน และมีการแต่งตัวกันหน่อยในวันนัดพบที่จะเข้าประจัญบานกับคู่ต่อสู้ การแต่งตัวแกะชนเขาแต่งให้แกะ โดยใช้ผ้าแถบสีชุดคาด ประเภท "เขียว ๆ

แดง ๆ มาผูกห้อยคอต่างพวกมาลัยตัวที่ไม่ได้ชนในวันนั้นหากจะมีการนำเอาไปอวดกันด้วยก็จะมีผู้ผูกคอให้ เป็นอันรู้กันเองว่าของใครพร้อมที่จะมาประกบคู่ชนกันก็จึงมาเทียบขนาดกันอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง วางกฎหรือกติกาเอาจริงเอาจังกันอย่างชนวัว ของใครพอใจจะชนกับใครก็ตกลงกันในวันนั้นกรณีการเปรียบแกะกันนี้แหละเป็นส่วนหนึ่งของความมีชีวิตชีวาในกีฬาชนแกะ เพราะประดาคนดูจะเข้ามามีส่วนร่วมออกความคิดเห็น ความเห็น วิพากษ์วิจารณ์หรือหนุนเชียร์ตัวโน้นมาเข้าคู่กับตัวนี้ ตัวนี้ต้องชนกับตัวนั้น ถึงจะเข้าท่ากว่าตัวนี้แน่กว่าเจนนสนามกว่าต้องเข้าจับคู่กับตัวนั้นซึ่งเป็นรุ่นเดอะ" ด้วยกัน อย่าเอาตัวนี้ไปเปรียบกับตัวนั้นเลยเพราะมันยังอายุน้อยอยู่ขอให้มัน "ประ" เขากับตัวรุ่นของ "บั้งและ" หรือตัวของ "หะ-ยีสมาน" ก็ได้ เพราะมันรุ่นเดียวกัน...อะไรต่อมิอะไรทำนองนี้แหละว่ากันจรมไปในบรรยากาศอันสรวลเสเฮฮากันท่ามกลางญาติสนิท มิตรรัก หยอกล้อกันไปบ้าง หัวเราะเสเฮฮากันไปตามประสาเพื่อนฝูงคนกันเอง

การชนแกะกันในแต่ละครั้งอาจมีเพียงไม่กี่คู่หรืออาจจะมากคู่หน่อยก็สุดแต่ความเหมาะสมของจำนวนแกะที่มีผู้จูงมาเล่นชนกันตลอดจนเวลาที่ยังพอมีเหลืออยู่ก่อนตะวันตกดิน

การชนแกะที่นครราชสีมา นั้นนิยมใช้เชือกผูกคอ และปล่อยหางเชือกไว้ยาวประมาณ ๓ เมตร

สำหรับเอาไว้คอยรังคอกเวลาจะ
แยกคู่กัน จะด้วยเหตุที่มีการสู้กัน
อย่างดุเดือดถึงขั้นรู้แพ้รู้ชนะกัน
แล้วและตัวแพ้มันหมดแรง สะบัก
สะบอมหมอบกระเตงกัวขณะมัน
ชีวิตมันชนเข้าตักตัก ๆ จนจะซ้ำ
ในตาย หรือจะด้วยเหตุจำเป็นอย่าง
หนึ่งอย่างใดก็ตาม เพราะถ้าไม่มี
เชือกคอยช่วยดึงช่วยรั้งเอาไว้
ก็ค่อนข้างจะแยกแยะคู่ชนที่กำลัง
เมามันได้ยากสักหน่อย

มีเรื่องข้าชน ที่ผู้เขียนได้ฟัง
มาอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการเตรียม
ตัวแคะก่อนนำไปประกบคู่ชน คือ
การตัดขนแคะ ตามเรื่องที่ได้ยินมา
ก็คือ เรื่องค่าจ้างตัดขนแคะซึ่ง
สมัยนั้นก็นับว่าค่อนข้างจะแพงมาก
ไปหน่อยคือช่างตัดขนแคะ (ก็ช่าง
ตัดผมคนนั้นแหละ) เขาจะคิดเอา
ค่าจ้างตัดถึงตัวละแปดสิบบาท
ในขณะที่ค่าจ้างตัดผมคนคิดเพียง
ยี่สิบบาทเท่านั้นก็เป็นเรื่องพูด
เล่น ๆ ล้อเล่นกันเองว่า “เงินเดิม
พันค่าเอาแคะมาชนก็ไม่ได้การพั้น
ก็ไม่มีแคะยังจะต้องเสียค่าตัดขน
แคะอีกตั้งแปดสิบบาทเสียอีกด้วย
แน่ะ ชื่อกรรมไกรมาตัดเอาเองดีกว่า
เพราะแคะก็ของเรา อะไร ๆ
ก็ของเราเองทั้งนั้น เอามาชนกัน
ให้ดูสนุก ๆ แล้วยังจะต้องเสียเงิน
ค่าตัดขนแคะอีกตั้งตัวละแปดสิบบ
บาทยังงี้ เห็นที่จะต้องเรียกเก็บค่าดู
แบบบ่อนวัวชนเสียบ้างล่ะนะ

ลักษณะแคะชนที่ดี มีเกล็ด
ลับเกี่ยวกับการเลือกตัวแคะชนอยู่
หลายข้อเหมือนกันแต่ก็ไม่มากมาย
ขนาดดูกันถึงสี่และขวัญตาม
ตำแหน่งต่าง ๆ ของร่างกายแบบ

วัวชน เพราะในเรื่องสีนั้น แคะพื้น
เมืองภาคใต้ส่วนใหญ่มีสีขาวหม่น
จนออกสีคล้ำ (เพราะสกปรก)
อยู่แล้วและก็มีจำนวนน้อยมาก
ที่เป็นแคะสีดำ หรือสีชาวด่างดำ
และเนื่องจากแคะมีขนฟูหยิกของ
เต็มตัว ทำให้รุ่มร่ามอุ้ยอ้ายไม่
คล่องแคล่ว ดังนั้นก่อนที่จะนำไป
ชนก็ต้องคัดแคะมาให้เกรียนเสีย
ก่อนเพื่อความคล่องแคล่วองไว
เรื่องขวัญตามตำแหน่งต่าง ๆ จึงไม่
ค่อยจะคำนึงถึงกันมากนัก ลักษณะ
แคะชนที่ดีจะเน้นอยู่ที่

๑. คอใหญ่ สั้น

๒. เขาใหญ่แข็งแรง และไม่
ด่าง โງ้งเป็นง่ามให้ถูกเสียบได้
ง่าย ๆ

๓. เขาใหญ่แข็งแรง ข้อ
ขากลม

๔. อกใหญ่ กล้ามตะโพก
หรือขาหลังใหญ่มั่นคง

๕. มีอายุอย่างน้อย ๒ ปี
แต่ต้องไม่แก่มากหรืออายุไม่เกิน
๖ ปี

๖. เคยลงสนามมาก่อนแล้ว
ถ้ายังมีประวัติชนะมาก่อนด้วยก็
ยิ่งดี

สถานภาพของกีฬาชน
แคะในปัจจุบัน เป็นที่น่าเสียดายที่
กีฬาพื้นบ้านประเภทนี้ของภาคใต้
มีขีดจำกัดอยู่ในพื้นที่ ๆ มีการเลี้ยง
แคะกันมากเท่านั้น ได้แก่พื้นที่
๒-๓ จังหวัดภาคใต้ตอนล่างสุดจาก
ล่างขึ้นบนคือ จังหวัดนราธิวาส
กับปัตตานี และยะลา ซึ่งมีผู้นับถือ
ศาสนาอิสลามค่อนข้างจะหนาแน่น
มากกว่าท้องที่อื่น ปกติแพะและ
แคะเป็นสัตว์ที่พี่น้องไทยมุสลิม

ในภาคใต้ของเรานิยมเลี้ยงกันเพื่อ
ใช้เป็นสัตว์เชือดกรุปานหรือเพื่อ
เชือดทำบุญในงานอาถืเกาะฮ์ อันสืบ
เนื่องมาจากบทบัญญัติในพระคัมภีร์
อัลกุรอาน แต่เนื่องจากในหลัก
ศาสนาอิสลามอนุโลมให้ถือศีลอด
แทนการเชือดสัตว์ทำบุญได้ สำหรับ
มุสลิมที่ฐานะการเงินไม่ดีไม่สา-
มารจะจัดซื้อหรือหาหมาเชือดทำบุญ
ได้โดยสะดวกใจ การเลี้ยงแพะแคะ
เอาไว้เชือดเป็นพิธีกรรมจึงไม่เป็น
สิ่งที่บังคับให้มุสลิมทุกคนต้องทำ
การจัดเลี้ยงหรือไม่เลี้ยงเอาไว้ประ
จําครอบครัวนั้น จึงขึ้นอยู่กับสถานะ
ภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละคนด้วย
ดังนั้นเมื่อพี่น้องไทยมุสลิมส่วน
ใหญ่ในท้องที่ดังกล่าวยังจัดเข้า
อยู่ในระดับผู้มีรายได้ไม่พอและ
ค่อนข้างน้อย การเลี้ยงแพะหรือ
แคะจึงไม่ใช่เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก
ที่สุดสำหรับการดำรงชีพ ดังนั้น
การเลี้ยงแคะเอาไว้สำหรับชนกัน
เล่นสนุก ๆ จึงเป็นเรื่องที่จัดเข้า
อยู่ในอันดับท้ายของรายการ
กิจกรรมที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน

ปัญหาจึงอยู่ที่ทำอย่างไรจึง
จะก่อให้เกิดค่านิยมในการเลี้ยง
แคะให้มากขึ้น โดยผู้เลี้ยงเอาใจใส่
ประกอบประหวมเป็นอย่างมาก
ทำนองเดียวกับการเอาใจใส่ดูแล
นกเขาซึ่งนิยมเลี้ยงกันอยู่แทบทุก
หัวระแหงในทุกจังหวัดภาค
ใต้ตอนล่าง และเลี้ยงกันไว้มิใช่
เพียงเพื่อการฟื้นฟูกีฬาชนแคะ
เพียงประการเดียว หากแต่เพื่อการ
ฟื้นฟูเศรษฐกิจรายบุคคลในลักษณะ
การผลิตไปสู่ตัวเป็นอาชีพรองของ
บรรดาเขาเหล่านั้นด้วย □